

VYUŽÍVÁNÍ NEPŘÍMÉ PODPORY VAV V ČESKÉ REPUBLICCE V LETECH 2005 – 2013

USE OF INDIRECT SUPPORT OF SCIENCE AND RESEARCH IN THE CZECH REPUBLIC DURING THE YEARS 2005-2013

Nina Bočková

Abstrakt: *Tento příspěvek informuje o využívání nepřímé podpory výzkumu a vývoje (V a V) ve zpracovatelském průmyslu v České republice (ČR). Cílem výzkumu bylo zjistit, zda zavedení odčitatelné položky v roce 2005 působí jako podpora vlastních investic do V a V. Předmětem výzkumu byl zpracovatelský průmysl a jeho jednotlivé subsektory. Podpora postavená na snížení příjmové stránky státního rozpočtu o částky, vynaložené na V a V v podnicích, stimuluje podniky k investicím. Daňová pobídka ve formě odpočtu od základu daně z příjmu je pro podniky motivační a stále více využívaným způsobem financování vlastního V a V s nižším administrativním zatížením zaměstnanců podniku a státních orgánů, kteří provádějí transfer financí v případě přímé podpory V a V.*

Klíčová slova: *Inovační politika, Česká republika, odpočet od základu daně, výzkum, vývoj*

Abstract: *The processing of the Czech data available on the use of Research and Development (R&D) indirect support, I found that the introduction R&D Tax Incentives in 2005 acts as a support for own R&D investments, as it was intended. Aid based on a reduction in revenue of the State budget on the amount R&D costs in enterprises, stimulates companies to invest. The subject of the research was the manufacturing industry and its individual subsectors. R&D Tax incentive in the form R&D Tax deductible is for businesses motivation. R&D Tax deductible is increasingly used by way of financing its own R&D. Such R & D funding reduces the administrative burden on employees of the company and state agencies that carry out financial transfers in the case of direct R & D support.*

Keywords: *Inovation policy, Czech Republic, R&D Tax Incentives, Research and Development*

JEL klasifikace: H25, O32, O38.

1 ÚVOD

Politiky podporující inovace jako jeden z nástrojů hospodářského růstu jsou na pořadu jednání ve všech ekonomikách Evropské Unie (EU) a vyspělých zemích OECD. Silná vazba mezi vlastními investicemi do výzkumu, vývoje a inovací a hospodářského růstu ekonomik je v současné době považována za samozřejmou. Některé ekonomiky mají tradičně silnou základnu v investicích z podnikatelského sektoru, další se snaží svými interními cíli přiblížit závazným stanoviskům strategie Evropa 2020. Implementace závazných společných cílů do vlastních rozvojových strategií jednotlivých ekonomik naznačuje, že existuje prostor pro vládní intervence, ale i možná selhání trhu na trhu investic do V a V. Teoreticky by mohla tržní selhání vést k přeinvestování výzkumného sektoru, podinvestování podnikatelského sektoru, který je největším zdrojem tvorby hrubého domácího produktu. V odborné literatuře již existuje několik empirických výzkumů, zejména z USA a Kanady, kde daňové pobídky na V a V vznikly, ale i z členských zemí Evropské Unie a asijských lídrů Číny a Japonska. Česká republika je malou otevřenou ekonomikou a členskou zemí Evropské Unie a je tedy vhodné zaměřit se na inovační politiku, kterou ČR uplatňuje v rámci členství. Na dotační programy v oblasti V a V vynakládají země EU vysoké částky a inovační politika je předmětem veřejné diskuse. Nicméně jediným závazným dokumentem pro členské státy EU je strategie Evropa 2020, kdy výdaje na V a V mají do roku 2020 dosáhnout 3 % hrubého domácího produktu. (Úřad vlády České republiky, 2014) Shoda nepanuje ohledně účinku typu podpory V a V aktivit. V rámci EU jsou nejčastější přímá podpora prostřednictvím veřejných rozpočtů nebo nepřímá podpora. Česká republika po vyhodnocení situace ve vyspělých členských zemích EU a nových členů EU přijala systém používání snížení daňového základu pro daň z příjmu. Legislativně je nepřímá podpora upravena od roku 2005. Česká republika umožňuje podnikům použití odpočtu i v případě ztráty a to po dobu tří let od příslušného zdaňovacího období. První zemí, která zavedla daňové úlevy v rámci EU, bylo Norsko. (Moen, 2007)

Výzkum provedený v tomto příspěvku vychází ze statistického zpracování údajů pro sekci C – Zpracovatelský průmysl v členění podle CZ- NACE 10 – 33. V tomto příspěvku jsou diskutována hlavní zjištění.

2 FORMULACE PROBLEMATIKY

2.1 Zavedení nepřímé podpory v České republice

V České republice byl do roku 2005 používán velmi omezený počet nástrojů nepřímé podpory výzkumu a vývoje (NNPVV). Platila pouze 2 opatření:

- Osvobození od daně ze zisku u nepodnikajících subjektů, je-li tento využit na podporu V a V. Jedinou úlevu tohoto typu upravoval Zákon o daních z příjmů 586/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů v §20 odst. 7: „Poplatníci vymezení v § 18 odst. 3 tohoto zákona, kteří nejsou založeni nebo zřízeni za účelem podnikání, mohou základ daně...dále snížit až o 30 %, maximálně však o 1 000 000 Kč, použijí-li takto získané prostředky ke krytí nákladů (výdajů) souvisejících s činnostmi, z nichž získané příjmy nejsou předmětem daně, a to ve třech bezprostředně následujících zdaňovacích obdobích; ... V případě, že 30% snížení činí méně než 300 000 Kč, lze odečíst částku ve výši 300 000 Kč, maximálně však do výše základu daně.“
- Daňové úlevy na dary by měly umožnit daňovým poplatníkům daňovou úlevu při poskytování darů pro výzkum a vývoj. Tuto část daně z příjmů upravoval Zákon 586/1992 Sb. o daních z příjmů v § 15, a § 20 Nezdánitelná část základu daně: „Od základu daně lze odečíst hodnotu darů poskytnutých obcím a právnickým osobám se sídlem na území České republiky na financování vědy a vzdělání, výzkumných a vývojových účelů, pokud úhrnná hodnota darů ve zdaňovacím období přesáhne 2 % ze základu daně anebo činí alespoň 1000 Kč. V úhrnu lze odečíst nejvýše 5 % ze základu daně ...“ (konkrétně – pro fyzické osoby §15, odst. 8; právnické osoby §20, odst. 8). (Parlament České republiky, 2012)

Do 1. 5. 2004 bylo využíváno osvobození dovozů na VV od cla, je-li příjemcem organizace mající jako hlavní činnost vědu a výzkum podle vyhlášky MF č. 136 (ze dne 4. 6. 1998) o osvobození zboží od dovozního cla přestalo platit okamžikem vstupu ČR do EU. Oproti stavu před 1. 5. 2004 se situace dokonce zhoršila, neboť dovoz přístrojů a zařízení byl nově zatížen daní z přidané hodnoty. (MŠMT)

V roce 2004 vláda České republiky přijala usnesení, kterým uložila tehdejší ministryni školství, mládeže a tělovýchovy vypracovat studii k možnostem zavedení NNPVV v ČR. Z průzkumů prováděných mezi firmami všech

velikostí, s čistě českým, čistě zahraničním i smíšeným kapitálem vyplynulo, že velké firmy by preferovaly nejvíce daňovou úlevu v podobě odčitatelné položky a daňový dobropis (Tax Credit). Zajímavou možností daňové podpory VV se velkým firmám jevila daňová úleva při spolupráci s vysokoškolským sektorem a VVI.

Do 1. 5. 2004 bylo využíváno osvobození dovozů na VV od cla, je-li příjemcem organizacemající jako hlavní činnost vědu a výzkum podle vyhlášky MF č. 136 (ze dne 4. 6. 1998) o osvobození zboží od dovozního cla přestalo platit okamžikem vstupu ČR do EU. Oproti stavu před 1. 5. 2004 se situace dokonce zhoršila, neboť dovoz přístrojů a zařízení byl nově zatížen daní z přidané hodnoty. (MŠMT)

V roce 2004 vláda České republiky přijala usnesení, kterým uložila tehdejší ministryni školství, mládeže a tělovýchovy vypracovat studii k možnostem zavedení NNPVV v ČR. Z průzkumů prováděných mezi firmami všech velikostí, s čistě českým, čistě zahraničním i smíšeným kapitálem vyplynulo, že velké firmy by preferovaly nejvíce daňovou úlevu v podobě odčitatelné položky a daňový dobropis (Tax Credit). Zajímavou možností daňové podpory VV se velkým firmám jevila daňová úleva při spolupráci s vysokoškolským sektorem a VVI.

Tabulka 1: Výsledky průzkumu preferencí podniků daňové a nedaňové podpory podle velikosti

	Podniky podle velikosti	Velký (nad 250 zam.)	Střední (100 – 249 zam.)	Malý (10 – 99 zam.)	Micro (9 zam.)
Daňová forma podpory	Daňová úleva odečet nákladů z více než 100%	1	5	1	1
	Daňový dobropis	2	2	2	3
	Daňové úlevy při spolupráci s vysokoškolským sektorem	3	4	6	n.u.
	Podpora zaměstnávání VV pracovníků	4	3	3	2
	Daňové zvýhodnění příjmů z prodeje duševního vlastnictví	5	6	8	5
	Tvorba daňově uznatelných rezerv na rizikový výzkum	n.u.	n.u.	7	4

Nedaňová forma podpory	Zvýhodněný pronájem infrastruktury	6	n.u.	9	6
	Zrychlené odpisování dlouhodobého majetku (VV)	7	1	4-5	
	Zvýhodněné půjčky (subvencované úroky)	n.u.	7	4-5	7

Zdroj: (vlastní zpracování podle údajů MŠMT)

Zároveň by preferovali daňovou úlevu při zaměstnávání pracovníků do V a V a možnost částečného snížení odvodů sociálního pojištění zaměstnavatelem. Podobně jako velké firmy, malé i drobné firmy preferovaly nejvíce daňovou úlevu v podobě odečtu započitatelných nákladů. Střední firmy by upřednostnily zrychlené odpisy a daňový dobropis. Pořadí v jakém by jednotlivé firmy podle velikostí upřednostnily vybranou nepřímou podporu, je v tabulce 1. Odpovědi respondentů podle účasti zahraničního kapitálu v jejich firmách se výrazně neodlišují mezi tuzemskými podniky a podniky s nízkým podílem zahraničního kapitálu z hlediska celkových preferencí jednotlivých nástrojů. Rozdíly nastávají s růstem podílu zahraničního kapitálu. U společností s více než 90 % zahraničního kapitálu je nejvíce preferována sleva na dani (daňový dobropis – Tax Credit), na dalších pozicích se u těchto firem objevuje sleva na dani při tvorbě nových pracovních míst ve V a V, daňová úleva v podobě odečtu započitatelných nákladů na V a V z více než 100 %, daňová úleva při spolupráci s vysokými školami a VVI a snížení odvodů sociálního pojištění. Preferují tedy jednoznačně daňové pobídky. Pro firmy s vysokým podílem zahraničního kapitálu nebyly zajímavé pobídky zaměřené na zvýhodněný pronájem infrastruktury a sponzoring výzkumu a vývoje. (Český statistický úřad, 2012)

Odčitatelná položka (Tax Deduction) na V a V byla v ČR zavedena v roce 2005. A to úpravou týkající se odpočtů na V a V u právnických osob podle § 34 odst. 4 - 8 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, a odpočtů na V a V u fyzických osob podle § 34 odst. 4 zákona č. 586/1992 Sb. V tomto roce byla daňová sazba na daň z příjmu právnických (dále DPPO) osob 26 %. Od roku 2006 se daňová sazba na DPPO postupně snižovala až na současných 19 %. Daňová sazba pro daň z příjmu fyzických osob byla v letech 2006 – 2007 progresivní. Podle výše příjmu se pohybovala mezi 12 až 32 %. Od roku 2008 je sazba daně z příjmu fyzických osob upravena podle § 16 zákona č. 586/1992 Sb. a činí 15 % ze základu daně. Od roku 2013 se platí podle

§ 16 písm. a zákona č. 586/1992 Sb. ještě solidární daň ve výši 7 % z měsíčního příjmu nad 103 536 Kč.

2.2 Metody

V příspěvku je mimo standardních logických metod – analýza, syntéza a dedukce použita matematickostatistická metoda – regresní analýza. Sekundární data získaná z Českého statistického úřadu, Generálního finančního ředitelství jsou doplněna primárními daty, získanými z dotazníkového šetření. (Bočková, 2015) Mezi nezávislou proměnnou – výše podpory výzkumu a vývoje a závislou proměnnou – roky využívání podpory výzkumu a vývoje v jednotlivých subsektorech zpracovatelského průmyslu. Pro potřeby regresní analýzy byla použita nejjednodušší verze regresní úlohy, kdy regresní funkce $n(x)$ je vyjádřena přímkou $n(x) = \beta_1 + \beta_2 x$ a platí:

$$E(Y||x) = n(x) = \beta_1 + \beta_2 x$$

Odhady koeficientů $\beta_1 + \beta_2$ regresní přímky pro zadané dvojice (x_i, y_i) označíme b_1 a b_2 . K určení koeficientů byla použita metoda nejmenších čtverců. Minimalizující funkce $S(b_1, b_2)$ je vyjádřena předpisem

$$S(b_1, b_2) = \sum_{i=1}^n (y_i - b_1 - b_2 x_i)^2.$$

Funkce $S(b_1, b_2)$ je tedy rovna součtu kvadrátů odchylek naměřených hodnot y_i od předpokládaných hodnot $n(x_i) = b_1 + b_2 x_i$ na regresní přímce. (Kropáč, 2007)

Statistický soubor je popsán základní popisnou statistikou. Statisticky byl soubor zpracován v programu EXCEL 2010.

3 VÝSLEDKY

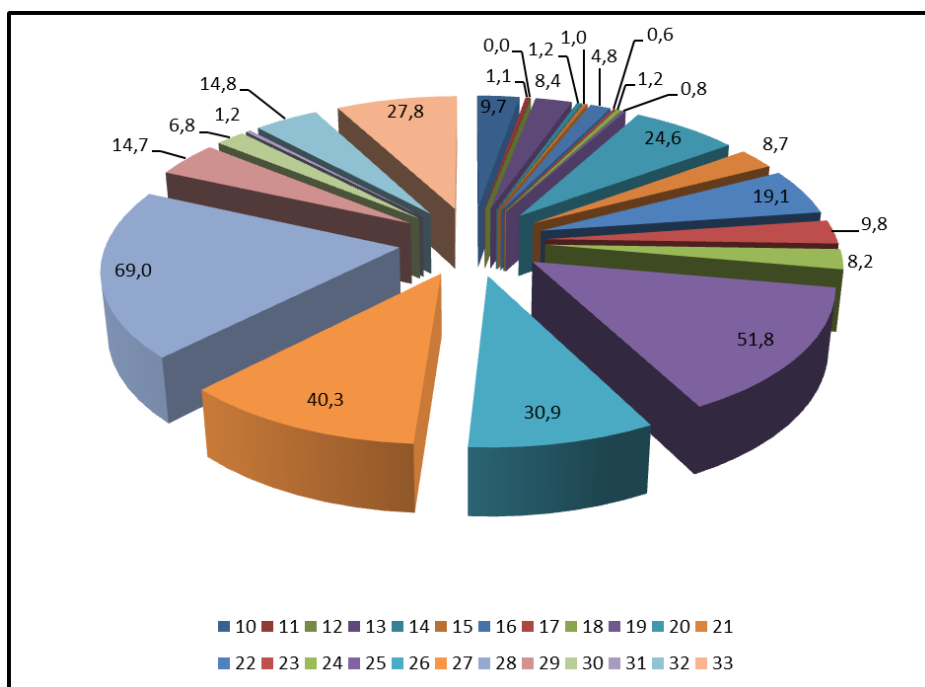
Počet podniků, které se aktivně zapojily do programu využívání odpočtu na V a V, se zvýšil z 230 podniků v roce 2005 na 591 podniků v roce 2013. Přesný vývoj podniků ve zpracovatelském průmyslu bez rozlišení velikosti a podrobných subsektorů je uveden v Tab. 1.

Tabulka 2: Vývoj počtu podniků uplatňujících nepřímou podporu výzkumu a vývoje

CZ – NACE Počet podniků	
10 - 33	2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013
	230 271 297 280 288 343 398 509 591

Zdroj: vlastní zpracování podle GfR

Nejaktivnějším odvětvím z počtu podniků uplatňujících odpočet na V a V bylo CZ NACE 28 Výroba strojů a zařízení jinde neuvedených. Mezi výzkumně aktivní odvětví je možné zařadit CZ NACE 25 Výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků, kromě strojů a zařízení a CZ NACE 27 Výroba elektrických zařízení.

Obrázek 1: Průměrný počet podniků v odvětví v období 2005 - 2013

Zdroj: vlastní zpracování podle GfR

Nulovou aktivitu ve využívání odpočtu na V a V vykazuje CZ NACE 12 Výroba tabákových výrobků. Průměrný počet podniků za sledované období od zavedení odpočtu na V a V až do roku 2013 znázorňuje obrázek 1. Podle výzkumného šetření provedeného mezi daňovými poradci České republiky byl zájem o financování výzkumu a vývoje z vlastních zdrojů s uplatněním odpočtu nízký. Podniky se nejvíce obávaly možného vyřazení nákladů na V a V z daňově uznatelných výdajů a následného dodanění daně z příjmu

ze strany správce daně. Vzhledem k nejednotnému výkladu pojmů inovace, inovativní řešení a dalších vydalo Ministerstvo financí Pokyn D-288 ze dne 3. 10. 2005 k jednotnému postupu při uplatňování ustanovení § 34 odst. 4 a 5 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. Další bariérou ve využívání částečné refundace V a V nákladů byla neinformovanost management podniků o této množnosti. V současné době probíhá nabídka na zpracování dokumentace k vlastnímu V a V financovanému z vlastních zdrojů a využitím odpočtu na webových stránkách několika komerčních zprostředkovatelů přímé podpory V a V.

Pro české podniky uplatňující pobídky na V a V, je základním kritériem, které odlišuje V a V od jiné činnosti, přítomnost měřitelného prvku novosti a vyjasnění výzkumné nebo technické nejistoty. Měřitelný prvek novosti a výzkumné nebo technické nejistoty musí být přítomen, i když je předmět výzkumu v průmyslu již známý. Pokud daňový poplatník prokáže, že výsledek V a V je pro něj věcně či ekonomicky nedostupný nebo nepoužitelný pro jiný druh materiálu nebo z ekonomických důvodů, a v době trvání projektu o něm neměl žádné informace, má nárok na uplatnění daňové pobídky. Kritéria pro definici výzkumu jsou velmi podobná definici V a V ve Frascati Manualu¹.

Jako kvalifikované V a V činnosti může být: zavedení nové nebo zlepšené technologie, systémů nebo služeb, dále výroba nových nebo vylepšených materiálů, výrobků a zařízení, konstrukce a ověření prototypů, pilotních nebo názorně demonstrativních zařízení. Způsobilé výdaje na V a V mohou být uplatňovány 3 roky po ukončení hospodářského roku, ve kterém byl projekt realizován.

Uznatelné náklady mohou být: mzdy a platy; odpisy hmotného a nehmotného majetku použitého v přímé souvislosti ve vztahu k projektu; a ostatní provozní náklady přímo vztahující se k projektu (tj. materiál, zásoby, drobný hmotný/nehmotný majetek, výdaje na knihy a časopisy, elektřina, teplo, plyn, telekomunikace). Subdodavatelské služby v oblasti V a V nemohou být zahrnuty jako kvalifikované výdaje, s výjimkou certifikace výsledků V a V. Plánovaná novelizace zákona 130/2002 Sb. navrhuje zahrnout služby v oblasti výzkumu a vývoje poskytnuté veřejnými vysokými školami a veřejnými výzkumnými institucemi jsou způsobilé náklady. Český super štědrý systém vylučuje výdaje zaplacené na ochranu duševního vlastnictví prostřednictvím

¹ Frascati Manual – mezinárodně uznávaná metodika sběru a využití statistik výzkumu a vývoje, je nepostradatelným nástrojem pro statistické úřady po celém světě.

vlády a státních dotací na ochranu duševního vlastnictví. Nárok na daňovou pobídku není podmíněn žádným požadavkem na registraci výsledků VV v rámci duševního vlastnictví. Náročnost zpracování projektové dokumentace je ve srovnání s žádostmi o finance z grantů velmi nízká. Daňový poplatník musí sestavit písemně před zahájením projektu "souhrnný" dokument s uvedením kvalifikovaných činností. Povinnou součástí interní dokumentace je shrnutí. Interní dokumentace musí být dokončena před zahájením projektu. Shrnutí obvykle zahrnuje:

- popis a cíle projektu
- harmonogram a fáze projektu
- administrativní proces
- personální a projektové rozpočty

poplatník může (ale nemusí) podat žádost o závazné posouzení o nákladech kvalifikovaného výzkumu a vývoje u místně příslušného správce daně

V novele zákona o daních z příjmů (zákon č. 458/2011 Sb., který je účinný od r. 2015) je zachována podpora projektů V a V odpočtem nákladů na projekt od základu daně z příjmu (odečet 100 % nákladů) a přináší dvě hlavní změny. Na rozdíl od současného stavu budou do nákladů moci být zahrnuty i služby, které souvisí s realizací V a V projektu a které jsou pořízené od veřejné vysoké školy nebo výzkumné organizace. Výše odpočtu se celkově zvyšuje ze 100 % na 110 % u nárůstu výdajů oproti minulému období.

Se zvyšujícím se počtem podniků rostla a výše V a V výdajů. Pro přehledné znázornění vývoje výdajů v období 2005 – 2013 bylo použito přepočtu částek na meziroční index. Údaje pro jednotlivá odvětví jsou uvedeny v tabulce 2.

Tabulka 2: Meziroční vývoj V a V výdajů na nepřímou podporu (%)

CZ-NACE	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
10	107,69	152,95	53,85	156,09	228,28	174,63	122,26	157,42
11	0,00	0,00	0,00	0,00	337,60	0,00	0,00	40,68
12	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
13	232,48	136,39	83,00	107,88	123,76	75,02	130,41	133,47
14	0,00	115,64	0,00	0,00	0,00	304,61	45,34	105,54
15	0,00	0,00	0,00	350,89	126,66	108,78	102,98	125,25
16	483,42	21,48	511,52	253,66	77,04	509,63	86,10	161,50
17	0,00	295,29	100,28	0,00	0,00	0,00	0,00	135,17
18	147,17	67,28	4934,00	0,00	0,00	0,00	0,00	667,18
19	0,00	58,29	67,11	0,00	0,00	24,69	0,00	0,00

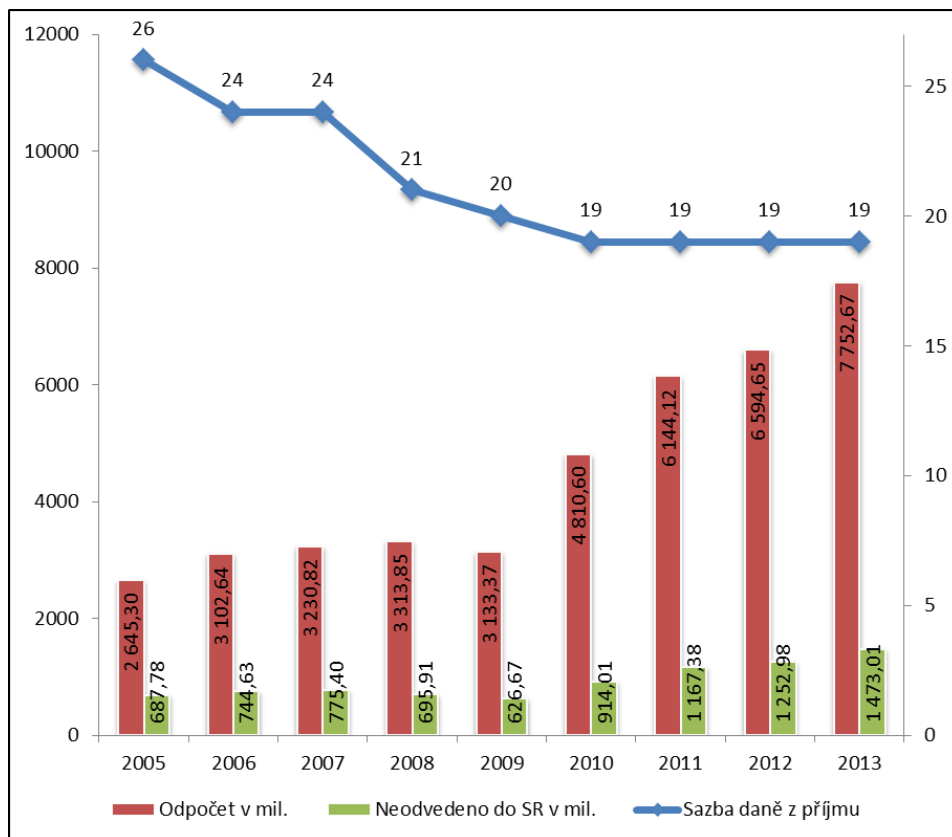
20	90,95	88,50	115,28	74,49	131,90	102,18	134,35	192,43
21	83,19	125,66	130,84	77,82	285,21	30,43	110,78	228,30
22	156,32	103,61	69,31	968,29	49,84	49,71	272,46	151,37
23	24,74	98,59	34,69	240,67	516,40	107,42	143,88	165,18
24	180,36	116,74	213,58	45,27	82,22	517,20	57,51	197,03
25	188,37	105,46	102,09	76,82	220,19	123,36	104,68	115,79
26	214,25	74,45	99,01	101,00	111,86	123,72	109,59	114,69
27	132,85	114,24	111,92	89,35	96,46	150,61	188,59	109,90
28	138,56	143,76	81,33	122,96	143,84	132,17	182,29	95,63
29	101,45	105,46	83,69	98,93	137,52	146,82	94,46	116,11
30	127,55	70,62	376,56	27,18	461,92	145,97	51,39	104,83
31	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	264,32	96,72	97,91
32	688,19	87,12	73,95	92,34	116,49	104,14	192,59	41,11
33	172,87	99,65	79,99	138,15	125,42	120,54	114,40	215,36

Zdroj: vlastní zpracování podle GŘ

Nejmenší nárůst byl mezi lety 2006 – 2007 v odvětví CZ NACE 16 Zpracování dřeva, výroba dřevěných, korkových a slaměných výrobků, kromě nábytku. Ve stejném období meziročně nejvíce narostly odpočty V a V v CZ NACE 17 Výroba papíru a výrobků z papíru. Nejvyšší růst výdajů na V a V dosáhlo CZ NACE 18 Tisk a rozmnožování nahaných nosičů mezi roky 2007 a 2008. Oproti předcházejícímu období uplatnily V a V výdaje dva podniky v celkové částce 9,26 mil. Kč.

Uplatněné V a V náklady snižují odvody poplatníků daně z příjmu právnických osob do státního rozpočtu (SR). Při analýze jednotlivých roků je nezbytné zahrnout vývoj sazby daně z příjmů právnických osob. Od roku 2005 do roku 2013 došlo v České republice ke snížení sazby daně z příjmu právnických osob z 26 % na 19 %. Přehled uplatněných odpočtů na vlastní V a V ve zpracovatelském průmyslu je uvedený v obrázku 2.

Obrázek 2: Vývoj odpočtu V a V výdajů, sazby daně z příjmu a částky sníženého odvodu do státního rozpočtu v období 2005 - 2013

Zdroj: vlastní zpracování

Pokles V a V výdajů oproti předchozímu roku je patrný pouze mezi lety 2008 až 2009. Je to začátek celosvětové hospodářské krize vyvolané hypoteční krizí na trhu USA.

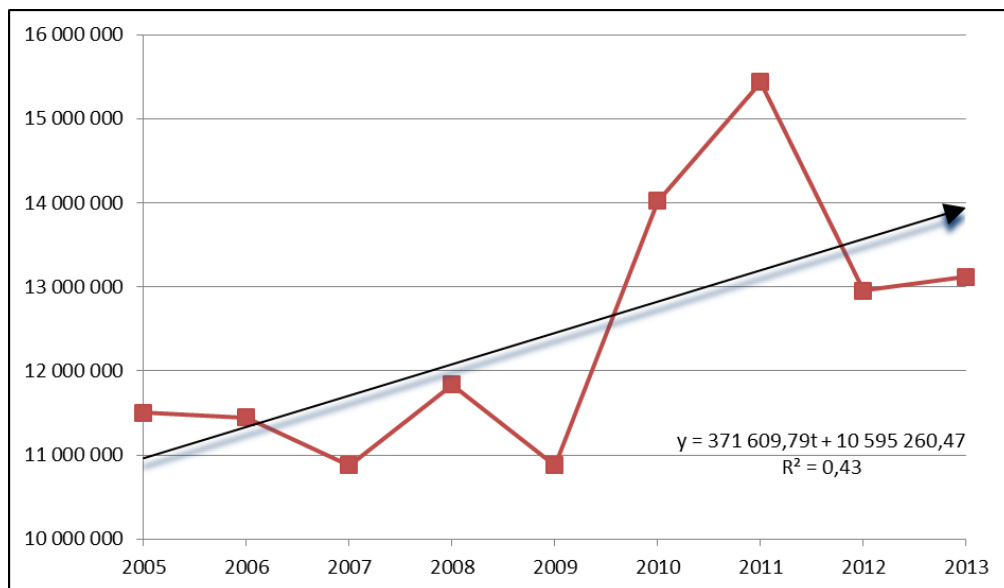
S poklesem sazby daně z příjmů klesá výhodnost odpočtu pro podniky. Zatímco v roce 2005 mohly podniky snížit odvody z daně z příjmu právnických osob o 26 %, od roku 2010 je to pouze o 19 %. Pokud by byla sazba daně příjmu zachována, zůstalo by v roce 2010 podnikům o 336,74 mil. Kč více.

Statistické zpracování dat a jejich posouzení statisticko-matematickými metodami bylo provedeno jednou z forem regresní analýzy. Částky za jednotlivá období byly zprůměrovány a posouzeny na základě vývoje v čase. Získanými hodnotami byla proložena regresní přímka, jejíž výsledný tvar je $y = 371\,609,79t + 10\,595\,260,47$. Směrnice regresní přímky časové řady vyjadřuje trend vývoje závisle proměnné y (průměrné částky vynaložené

na vlastní V a V ve zpracovatelském průmyslu) v čase t. Meziročně rostl celkový průměr o 371 610 Kč.

Výsledky provedené regresní analýzy jsou uvedeny v obrázku 3.

Obrázek 3: Regresní analýza závislosti průměrného odpočtu V a V výdajů (Kč) na čase

Zdroj: vlastní zpracování

4 DISKUSE A ZÁVĚRY

Cílem výzkumu bylo zjistit, zda zavedení odčitatelné položky v roce 2005 působí jako podpora vlastních investic do V a V. Bylo zjištěno, že česká forma nepřímé podpory V a V působí v ekonomice, tak jak záměr vlády předpokládal. Od zavedení tohoto typu podpory roste počet firem, které ji využívají, částky vynaložené na projekty vlastního V a V se zvyšují. V roce 2013 nepřímou podporu 591 podniků – právnických osob v 22 odvětvích zpracovatelského průmyslu. Tyto podniky celkem uplatnily 7,75 mld. Kč na výzkumné aktivity financované z vlastních zdrojů. Odvody na dani z příjmu snížily o 1,47 mld. Kč. Přesto, že podíl firem podle velikosti nebyl předmětem zjišťování, podle počtu velkých firem uvedených v jednotlivých odvětvích zpracovatelského průmyslu, lze předpokládat, že tato daňová pobídka stimuluje k investicím do výzkumu a vývoje také střední i malé firmy. Podle (Bočková, 2015) mají malé a střední podniky v jednom odvětví zájem o využívání této formy podpory V a V. Zkušenosti z Norska (Cappelen,

Fjaerli, Haegeland, Moen, Raknerud, & Rybalka, 2010) naznačují, že i odpočet na V a V aktivity jakou je daňová úleva, je pro některé podniky motivací ke zneužívání systému. Výzkum v ČR nebyl na toto téma podrobně zaměřený, nelze tedy s jistotou uvést, zda i v českých podmínkách dochází k takovému jevu. Další rozvoj daňové úlevy pro podniky v oblasti V a V aktivit, který naznačila novela Zákona o dani z příjmu, rozšiřuje oblast o spolupráci s výzkumnými institucemi, což je předpokladem rozvoje užší spolupráce i se sektorem výzkumných pracovišť vysokých škol. Česká republika, na rozdíl od některých zemí Evropské unie (EU) (Bal, 2012) nevýhodňuje systémem daňového odpočtu určité typy firem. Naopak podporuje provádění vlastního V A V v nejširší škále podle Frascati Manuálu. V ČR zatím nejsou dostupné studie o konkrétním přínosu odpočtu na V a V aktivity pro zvýšení tržeb aktivních podniků, či zvýšení zaměstnanosti v podnicích užívajících nepřímou podporu V a V. Námětem pro další výzkum může být i sledování konkurenceschopnosti podniků s vlastními výzkumnými aktivitami z hlediska určitého časového období.

POUŽITÉ ZDROJE

- [1] BAL, A. 2012. Competition for Research & Development Tax Incentives in the European Union - How an Optimal Research & Development System Should Be Designed. Bulletin for International Taxation – Journal. s. 573-577. ISSN 0007-4624
- [2] BOČKOVÁ, N. 2015. R&D Tax Incentives in Industry: Empirical Study Among Small and Medium Electronics Manufacturing Enterprises. In: Institute of Economic Research and Polish Economic Society Branch in Toruń. Toruń: Uniwersytet Mikołaja Kopernika, 2015, s. 235 – 251. ISBN 978-83-937843-7-0
- [3] CAPPELEN, A., FJAERLI, E., HAEGELAND, T., MOEN, J., RAKNERUD, A., & RYBALKA, M. 2010. Evaluation of the Norwegian R&D tax credit scheme. Statistics Norway, Research Department. Oslo. Dostupné z: <http://ideas.repec.org/s/ssb/disap.html>. [přístup: 4. června 2015]
- [4] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. 2012. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=tsc00001>. [přístup: 2. června 2015]

- [5] KROPÁČ, J. 2007. Statistika B. Brno: Vysoké učení technické v Brně Fakulta podnikatelská. s. 155. ISBN 80-214-3295-0
- [6] MOEN, J. 2007. Should Finland Introduce an R&D tax credit? BETA Scandinavian Journal of Business Research, No. 2, s. 62-72. ISSN 1504-3134
- [7] MŠMT. (nedatováno). Rozpočtové dopady NNVV., Dostupné z: http://aplikace.msmt.cz/VedaAVyzkum/Odbor_34/Neprima_podpora_VV/NNVV_text.htm. [přístup: 29. července 2015]
- [8] PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY. 2012. Zákon č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/trojdan/>. [přístup: 23. prosince 2014].

AUTOR

Ing. Nina Bočková, Ph.D., Katedra ekonomiky a řízení, AKADEMIE STING, o.p.s., Stromovka 1, 637 00 Brno, Česká republika, e-mail: bockova@post.sting.cz

AUTHOR

Ing. Nina Bočková, Ph.D., Department of Economics and Management, STING ACADEMY, Stromovka 1, 637 00 Brno, Czech Republic, e-mail: bockova@post.sting.cz